

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy hónapra . . . 50 K Félévre . . . 220 K
 Negyedévre . . . 110 K Egész évre . . . 440 K
EGY PÉLDÁNY ÁRA: 2 KORONA

KERESZTYÉN-POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr. Komlósy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
 INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

Iskoláink reformja

A szomorú jelen vétkes nemzedékének óriási feladatokkal kell megbirkóznia, ha a történelem gyalázathelyéig magát lemosni, vagy legalább is letörölni akarja. Egy mindenből kirabolt évezredes nemzeti kincsait megfosztott országot, egy lelkében, gondolatvilágában megmetélyezett, bőséghez, jóléthez szoktatott nemzetet kell kivezetnie a nyomasztó gazdasági válságból, a lelki eltévelyedés és látni nem tudó vakság veszedelmes örvényéből. Vissza kell adnia anyagi javait éppen úgy, mint ahogy meg kell gyógyítani halálos kórbán szenvedő beteg lelkét is. Fel kell ráznia fásult közönyéből a nép óriási tömegét és tudatára kell öbrésztetnie annak, hogy miye volt még nemrégén és mit kell visszaszereznie rettenetes erőfeszítések árán, ha élni akar és őseihez méltó akar lenni. Olyan új nemzedéket kell nevelnie, mely keresztyén önzetlenséggel és hazafias áldozatkészséggel képes legyen megvalósítani mindazt, amit a meggyalázott haza ősi becsülete tőle megkövetel.

Olyan új nemzedéket, amely a magára eszmélt nemzet becsületes törekvéseinek készpénzre váltója, álmainak és vágyainak megvalósítója legyen.

És a nemzetmentő feladatoknak éppen ez a része az, amelynek elvégzéséhez legkevesebb hozzákészülődést tapasztalunk. Gyermekeknevelő tanügyi intézményeink változatlanul a régi ösvényeken haladva végzik ma százszorosan fontos nemzetnevelő feladatukat s bár hivatásuk magaslatán álló tanfériaink maguk érzik és kárhoztatják legjobban iskoláink nevelési rendszerének végzetes hibáit és kiáltó fogyatkozásait, ugyszólván semmi, de semmi sem történik az irányban, hogy iskoláink szellemét és céljának meg nem felelő tanrendszerét megváltoztassuk, egyszóval, hogy iskoláinkat megreformáljuk. Különösen kiáltó szükség van erre közép és felsőfokú iskoláinkat illetően, melyek a *realis élet-től hermetice elzárkózva* agyontömik növendékeiket a száraz, elvont elméletekkel és képletekkel, de a praktikumra, az élet követelményeire alig vannak valamelyes figyelemmel. Az érettségit tett diák nem tud különbséget tenni az árpa és a rozs között, nem tud kiszámítani egy egyszerű kamatot s annyira hiányoznak gyakorlati ismeretei, annyira neveletlen s jellemében oly gyöngye, hogy valósággal rettegve engedik föl szülei az egyetemre, hol az élet forgatagában a maga lábán kell megállnia. Egész lapot meg lehetne tölteni azokkal a furesaságokkal, amelyek iskoláink nevelési rendszerének rovására írhatók s amelyek oly nagyon kétséssé teszik annak óriási

fontosságu munkának az értékét, amelyet iskoláink a nemzet e legválságosabb napjaiban végeznek.

Gyakorlatiasságra, az élet követelményeinek ismeretére kell elsősorban megtanítani gyermekeinket az iskolában, nevelni kell őket a társadalom hasznos tagjaivá és képezni kell jellemüket, vezetni és irányítani oly irányban, hogy áldozatra kész, becsületes, derék jai legyenek a hazának. Általános műveltséget kell az iskolának nyújtania, de nem

abban a fogalmazásban, ahogy azt ma teszi. Legyen abban tulsulyban a realitás, a praktikum, az élet és nem az elvonatkozás mindentől, aminek a társadalomban való beilleszkedésnél hasznát láthatná a fiatalság. Amíg nem ezt teszi az iskola, amíg az iskolát végzett ember sokszor végzetes tévedések árán kénytelen megismerkedni az élettel, addig az iskola nem tölti be hivatását a nemzet restaurációjának nagy munkájában úgy, ahogy azt tőle joggal elvárhatnánk.

Friedrich István vallomása

A Tisza-gyilkosság tárgyalásának második napja

Budapest, ápr. 13. A mai napon az érdeklődés a Tisza per tárgyalása iránt messze felülmúlta még a tegnapit is. Mindenki Friedrich István vallomására volt kíváncsi. A tárgyalást negyed 10 órakor nyitotta meg Gödö István elnök. Friedrich zsakettben, szürke csikos nadrágban jelent meg.

Elsőnek Friedrich Istvánt halgatják ki.

Elnök: Megértette a vádat?

Friedrich: (érces hangon) Igen.

Elnök: Elismeri bűnösségét?

Friedrich: Nem.

Elnök felszólítja ezután, adja elő összefüggően vallomását.

Friedrich István: Mielőtt hozzáfognék ahhoz, amit ezzel kapcsolatban mondani akarok, egy kijelentést kell tennem. Ha az a vád megállana, amit ellenem emeltek, és ha én ezzel a bűnnel szennyezve mertem volna a keresztyén nemzeti irányzat élére állani és a magyar nemzetet beszennyezni, akkor én volnék a legbeestelenebb gazember a világon. 1918. október 20-án kezdődött az én politikai pályafutásom. Résztvettem a lánchidi összejövetelénél s ezután két napra már ellenforradalmi államtitkár voltam. A kommunizmus idejét Hüttner főhadnagy jóvoltából a börtönben töltöttem. Azok, akik ellenem dolgoztak, akik nem tudták megbocsátani, hogy én juttattam ide a nemzetet, ahol van s hogy ez a fő tárgyalás megtörténhetik, akik 40 évig teljes politikai lehetetlenségben éltek s nem tudták megadni az országnak választó jogot, olyan fegyverrel küzdöttek ellenem, mint a zsidóság és bolsevisták sem. Sokan örülnének, ha engem ebben a bűnben bűnösnek találnának és felakasztanának. De van egy másik eset is s akkor én győzők s akkor én még kegyetlenebb leszek azokkal szemben, akik engem ide juttattak. Ha szívós vagyok most, még szívósabb leszek ezután, ha felelősségre kell vonni azokat, akik engem üldöztek.

Az én forradalmi működéseim mindössze abból állott, hogy két beszédet mondtam a Károlyi-palotában és hogy kiadója voltam egy lapnak, amelynek hetenkint 60-70 koronát adtam.

(Elnök megkínálja Friedrichet üléssel, de Friedrich megköszöni s kijelenti, hogy jobban szeret állani.)

Az én forradalmi szereplésem mindössze abból állott, hogy néha a Károlyi-palotában vacsoráztam. Ebből kovácsolták ellenem azt a vádat, hogy én forradalmat csináltam.

Felolvassa október 26-án és 27-én elmondott beszédeit, majd így folytatja: Csizmadia Sándor környezetében volt három kommunista

munkás, ezek jelentettek fel engem a kommün alatt és most ezek tanuskodnak ellenem. Minden tettemért vállalom a felelősséget. — Ezután a katonatanácsról beszél: Én csak egy katonatanácsról tudok, a Pogány-főieről, amely november 3-án vagy 4-én alakult meg s 45 tagot számlált.

A 11-es katonatanács 11 egyetemi hallgatóból állott, akik együtt fényképeztették le magukat s önmagukat nevezték ki katonatanácsnak. Ennek a feje Csornyák volt. Csornyákot én kidobattam a Károlyi-palotából, mert tudtam, hogy rovtomtultu egyén.

Az a vád, hogy én a Károlyi-palotában egyeseknek arról beszéltem volna, hogy valakit meg kell ölni, teljesen ki van zárva. Én senkinek nem adtam pénzt. Linder hadügyminiszter-állandóan részeg volt, egy alkalommal észrevettem, hogy a kasszájában nagyobb összeg van. A pénzt lefoglaltam, magamhoz vettem s 800 ezer koronát átküldöttem az állampénztárba. Ekkor terjedt el az a hír, hogy nálam van Linder készpénze.

Ezután áttér a Nemzeti tanács megalakítására: Azért nem voltam a Nemzeti tanács tagja, mert nem vettek be. Ha tagja lettem volna, ott is küzdöttem volna a baloldali destruktív ellen, mint tettem azt államtitkár koromban. — Az a vád, mintha a kommün után erőszakkal foglaltam volna el a miniszterelnöki széket, nem igaz. Kérdezzék meg József főherceget, aki tanu lesz rá, hogy teljes éjszakán át kapacitáltak a miniszterelnökség elvállalására.

Hogy Károlyi Mihálynak barátja voltam, nem tagadom. De Károlyi akkor a Nemzeti Kaszinó tagja volt, több társadalmi egyesület elnöke, ez elég garancia volt számomra.

Elmondja ezután Károlyi Mihállyal való amerikai utazását, franciaországi internálását, majd a lánchidi sebesülésére tér át.

— Ha akkor József főherceg elé vezethettem volna a küldöttséget, sok minden másképpen történt volna. A lánchidi csata után a Mátyásföldre mentem, onnan október 31-én délután fél 2 órakor tértem vissza. Hogy én a forradalom alatt többiben úgy nyilatkoztam volna, hogy Tiszát meg kell ölni, erre nem emlékszem. De rá kell mutatnom arra, hogy mikor miniszterelnök voltam, mindig csak azt hangoztatták, pogrom, pogrom. Ha akkor talán pogromra kerül a sor, nem ugyanazt a mentalitást tanusították volna-e, mint Tisza megölésekor. Nem vagyok vérszomjas ember. — Rámutatok, hogy a kommün bukása után 300 terroristát hoztak elém s kérdezték, melyiket válasszék. Dunába. Én akkor azt mondtam,

vigyék az ügyességre. Azt is mondták, hogy cionista vezér voltam.

Mint államtitkár egy zsidó küldöttséget fogadtam, amely felajánlotta szolgálatait. Én ajánlólevéllel küldtem őket a katonai parancsnoksághoz. Ez volt az én cionista szerepem. Mint államtitkár tovább megmaradtam volna, ha ki nem dobnak, mert nekem ott álmom volt. Megszerveztem a székely dandárt, a felvidéki katonaságot.

Károlyi megkérdezte tőlem, mit akarok a székely dandárral? Én a választ megtagadtam. Ekkor Károlyiék lementek Szatmárra s átfestették a székely dandárt kissé rózsaszínűvé. Majd rátér arra, milyen rossz volt a hangulat a hadseregben a forradalom alatt. Azután így folytatja: A 100 ezer koronás kötelevekről nem tudok. Hüttner volt az, aki az ellenforradalmunkat leplezte a kommunistáknak. Ugyanaz a Hüttner állította Miskolcon, hogy tudja azt, hogy Tisza meggyilkolásában én is résztvettem. Rá kell mutatnom arra, hogy 1919. őszén utasítottam az igazságügyminisztert, királyi főügyészt, Matyasovszky főkapitányt, hogy indítsanak vizsgálatot a Tisza gyilkosságban. Az is vád ellenem, hogy Kéri Pálnak utlevelet adtam.

Ez nem igaz. Kéri irt hozzám egy kérvényt, utlevelet kért s nekem erre az volt a válaszom, hogy tartóztassák le.

A Balóné-féle emlékkönyvbe sohasem írtam a nevemet. Még egy bűnöm van, hogy szabadkőműves voltam. Hát igenis, az voltam, de abba a szabadkőművességbe tartoztam, amelynek Kossuth Lajos és Széchényi István gróf is tagja volt. A magyar szabadkőművességnek az volt a bűne, hogy tulsúlyba engedte futni a destruciót.

1918. végén megmondottam, hogy a polgárság szervezkedjék, mert itt proletárdiktatúra készül.

Ezután Friedrich befejezte beszédét, amely közel két és fél órahosszat tartott.

Elnök: A Károlyi-pártnak mióta volt tagja?

Friedrich: Csak kültagja voltam.

Elnök: Az Astóriában megjelent Ön?

Friedrich: Október 31-én délután 3—4 óra között.

Elnök: A Károlyi-palotában levő tisztek közül ismert valakit?

Friedrich: Csak Csernyákok.

Elnök: Hüttner nem ismerte?

Friedrich: Órá nem emlékszem.

Elnök: Tegezett valakit a pártnak?

Friedrich: Ha tisztiruhában volt, lehet, hogy tegeztem, mert most is tegezem a tiszteket.

Elnök: Mikor ment el az Astóriából?

Friedrich: Három és négy óra között.

Elnök: Miért távozott s hová ment az Astóriából?

Friedrich: Telefon értesítést kaptam Károlyitól, hogy menjek fel a Várba, a belügyminiszteri terca átvételéről van szó.

Elnök: Hogy van az, hogy a Károlyi-pártnak csak kültagja volt s október 31-én este államtitkár lett?

Friedrich: Károlyi tudta katonai szaktudásomat, különösen a Skoda gyárban szerzett tüzérségi tapasztalataimat értékelte.

Elnök: Igaz az, hogy a gyilkosság elkövetése után ön Hüttnerrel a gyilkosság részleteit kérdezte?

Friedrich: Nem igaz.

Elnök: Horváth-Stanovicsot ismerte?

Friedrich: Ismertem egy Horvátot, beteges, kis ember volt.

Elnök: Igaz, hogy ennek 50 ezer koronát adott propaganda célokra.

Friedrich: Nem igaz. Azt elismerem, hogy a forradalom alatt ajánló levelet adtam, amelyben az áll, hogy a forradalom alatt érdemeket szerzett.

Friedrich kihallgatása ezután befejezést nyert. Friedrich meghajtja magát s leül. Szünet után Fényes László kihallgatását kezdi meg. A vádat megértette, nem érzi magát bűnösnek. Kéri, hogy összefüggően és részletesen mondhasson el mindent. Egyetlen egy hamis szót nem fogok mondani. A mostani viszonyok között a külföldre való tekintettel nem mond el mindent. A vádatok mind tagadja. Kihallgatása még tart.

Hadikölcsönkötvény-tulajdonosok Szövetsége

Alkalmi egyesülés

Ilyen is van már. Vajon miért is egyesültek szövetségbe? Lássuk csak!

A pénzügyminiszter az állam háztartásának súlyos helyzetére való utalással azon elhatározásra jutott, hogy a hadikölcsönkötvények kamatait 2 százalékkal csökkenti. A hadikölcsönkötvény tulajdonosokat mindenestre érzékenyen érinti a pénzügyminiszternek ezen (nem tudom, hányadik) szünfóniaja, amelyről a kötvénytulajdonosok azt mondják, hogy összes opusai között a legsikerületlenebb. Vajon miért is tartják hát annak? Megmondják ők maguk. Azt mondják, hogy: méltánytalan; méltánytalan azért, mert azokat fosztja meg a jogos, az állam által garantált kamattól, akik hazafias felbuzdulásukban, a nemzeti érdekeknek mindenek fölé való helyezésének átérzésétől vezetve, vagyonukat vagy annak egy részét az államnak kölcsön adták. Azt mondják, hogy végzetes hiba, mert megrendíti a közönség bizalmát a kormányzat iránt és így lehetetlenné teszi egy belföldi kölcsönnek kibocsátását és ebből folyólag teljesen illuzorikussá egy külföldön felveendő kölcsönnek sikerét. Azt mondják végül, hogy még szembeötlőbbé tegyék a a pénzügyminiszternek súlyos tévedését, hogy a cseh állam mennyivel inkább honorálja a volt magyar állampolgárok érdekeit akkor, amikor a cseh szuverénitás alá került hadikölcsönkötvény tulajdonosok papírjainak kamatozomát nem csökkenti, mint a magyar állam.

Ezzel szemben mit mondanak mások? Azt mondják, hogy nem is olyan méltánytalan a kamatesökkentés, mert ez is egyik feltétele annak, hogy költségvetésünk realitását és akti-

vitását elérhessük. A pénzügyminiszter pedig ezt akarja elérni és hogy ezt elérje, szükségesnek látja, hogy az 1921. évi és a további évek költségvetését egy 200—300 milliós kiadási tételtől mentesítse, hogy megszabadítsa egy olyan tételtől, amely ezen évek költségvetéseiben már olyan jelentős tétel, hogy a költségvetés aktív vagy passzív voltat döntheti el, szemben az 1920. évi költségvetéssel, amelynek 10 milliárdos deficitje mellett a 200—300 millió csakugyan csekélységnek volt mondható. És mi fog következni abból, ha reális költségvetésünk nem fenyeget bennünket a deficit rémével? Az, hogy sem belföldi, sem külföldi kölcsönnek igénybevétele szükségesnek mutatkozik nem fog és ha esetleg mégis, ugy hatalmas tanúsítvány lesz bonitásunk mellett épen ez a reális és aktív költségvetésünk.

A „szövetségesek”-nek két érve immár a kutba esett és most végzünk a harmadikkal, a legsúlyosabbakkal. A cseh állam nem esorbitja a magyar állampapírok kamatozomát. Mi a célja vele? Az, hogy érzelmileg megnyerje a maga számára az elszakított Felvidék népét, ügyünk diadalába vetett hitünk szerint azonban kevés reménységgel. De nemcsak ez, más célja is van: gazdasági függésbe akarja hozni a magyar hadikölcsönkötvények tulajdonosait, mert akkor, amikor kötvényeiket elfogadja, egyuttal kiköti, hogy a csehszlovák állam által kibocsátandó államkölcsönből a magyar papírok összegének 75 százaléka crejéig jogyezni tartoznak. Vajon a nagyon is labilis alapokon álló cseh állam miképpen garantálhatja majd az általa kibocsátandó kölcsön kamatait akkor, ami-

kor azt mondják majd róla, hogy: fuit. Erre a kérdésre nem kapunk feleletet a „szövetségesek”-től.

Abban egyetértünk, hogy fogjon meg a pénzügyminiszter minden megfogható a vagyonszállás különböző válfajaival; meg is fogja tenni, nem kell őt erre nagyon biztatni, csak azt nem fogja megfogni, ami az országból annakidejében Szende Pál ur aggódó gondoskodása folytán kiesuszott; abban is egyetértünk, hogy az államadósságok rendezése Hegedüs pénzügyi reformjának utolsó lánészeme kell, hogy legyen; de kell, hogy egyetértünk abban is, hogy gazdasági konszolidációnk mielőbbi megteremtésére irányuló munkájában a pénzügyminiszter nem gáncsotvetéssel és egyéni érdekeknek előtérbehelyezésével akadályozzuk, hanem ellenkezőleg, minden igyekezetünkkel támogatnunk kell.

Seiwerth Ede.

A rokkantak és a mozirendelet

A mozi-érdekeltség zsidai kétségbeesetten védekeznek minden olyan törekvés ellen, amely arra irányul, hogy ezt az aránybányát megosszák hazafias célt szolgáló kezesztény egyesületekkel és méltánylást érdemlő igényekkel: hadirokkantakkal és özvegyekkel. Legutóbb már ahhoz a trükkhöz folyamodtak, hogy a hadirokkantak maguk is helytelenítik a kormány intézkedését. Erre vonatkozó az alábbi nyilatkozat, melynek közlésére felkérték a „Hajduföld”-et:

Egyik fővárosi estilap — egy már általunk a múltban is említett „szaklap” híradása nyomán — Szövetségünk megkerülésével olyértelmű híradással volt, hogy a mozirendelettel a rokkantak is elégedetlenek.

Az ily hivatalos prókátorok elbirására nem vállalkozunk. Sem szövetségünk elnöksége, sem a rokkantak egyedül felhivatalos sajtóorgánusa — a Honfoglalás — sajtópolémiába nem bocsátkozik.

Mégis, a hadigondozottak tévtrávetésének megelőzése végett Szövetségünk elnöksége a következőkben válaszul a hadigondozottak nevében illetéktelenül tett fentebbi nyilatkozatra:

„A hadigondozottak egyedüli törvényes társadalmi tömörülése, a m. kir. Belügyminiszter ur körrendelete szerint a HADRÖA. Eppen ezért minden a hadigondozottak összesége nevében Szövetségünk elnökségének tudta és beleegyezése nélkül tett nyilatkozat nem tekinthető egyéni, mint egyesek magánvéleményének, mely sem Szövetségünk tagjainak, sem a hadigondozottak összeségének véleményét kifejezésre juttatni éppenséggel nem hivatott.

Titakozunk az ellen, hogy bárki is saját egyéni nézetének hangoztatása által a hadigondozottak, a nyilvánosság és az illetékes tényezők előtt azt a látszatot keltse, mintha ehhez a hangulathoz megnyugtató egyáltalában nem alkalmas nyilatkozathoz és az annak nyomán megjelent hírlapi hírhoz akár Szövetségünknek, akár hivatalos lapunknak bármi köze is lenne.

Elnökségünk egyszer s mindenkorra visszautasít minden oly nyilatkozatot, mely a hadigondozottak összesége nevében, peesztünk és aláírások nélkül illetéktelenül tétetik” . . .

A Hadröa Elnöksége.

Megértjük a mozis zsidók mesterkedéseit. Jajgatásuk azonban nem fogja megfékezni sem a keresztényen közvéleményt, sem a kormányt, mert mindnyájan tisztában vagyunk már vele, hogy a mozi nem csak fényes üzlet, hanem elsőrendű népevelési eszköz, mely arra való kezekben fontos nemzetépítő munkára van hivatva, másképp pedig a legrombolóbb, mételező hatással lehet a néplétre és közérkölcsekre.

Nem, nem, tisztelt érdekeltség, ebben a kérdésben nem engedünk!

Kitörőben az angliai általános sztrájk

London, ápr. 13. A bányász munkások a kormány javaslatát irásbáb elutasították. A tárgyalások a bányászok és munkaadók között meghiusultak. A kormány még egy utolsó tárgyalást kezd, de már szinte esodának kellene történni, hogy az általános sztrájkot megakadályozzák s a tárgyalások eredményre vezessenek.

Mindennemű gazdasági és malomgépjavításokat, Autogénhegesztést, Cseplőgépeket, Locomobilokat veszünk eladunk és javítunk. Vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan eszkozlünk. Telefon Inter. 9-34

Nagy gépjavító ipartelep! VÉRTESY TESTVÉREK
Debrecen, Hatvan-utca 53.

NAPI HIREK

Az egyházközség közgyűlése. A debreceni református egyházközség tegnap délelőtt **Ballaár** Dezső és **Merk** Endre elnökletével közgyűlést tartott. A közgyűlés napirendjét a Déry-féle kulturpalota felépítésére kismemelt, az egyház tulajdonában levő házhelyek eladása képezte. Az előadói javaslattal szemben, mely a házhelyek eladása mellett volt, **Bakóczy** Gábor azt javasolta, hogy a telkeket ne adják el. Szavazás alá bocsátották ezt az ügyet, melynek eredménye az lett, hogy a Bakóczy indítványát nagy többséggel leszavazták s az egyházközség átengedte a kismemelt telkeket a debreceni kulturpalotának.

Tervey Tamás itthon. Annakidején hírt adtunk róla, hogy városi közéletünk egyik vezető tagja: dr. **Tervey** Tamás ügyvéd súlyosan megbetegedett. Miután műtetre volt szükség, a fővárosba szállították a nagybetegét. Örömmel tudatjuk, hogy az operáció minden tekintetben jól sikerült és Tervey a napokban már hazais érkezett Debrecenbe. Agilitására, tetterejére és buzgalmára most már ismét számíthatunk.

Eljegyzések. Fekete Anriál—Szabó Erzsébet, Orosz János—Krajcar Irén, Földesi István—Dobi Róza, Révész Sándor—Katoná Elna, Linka Domokos—Szele Róza, Kis József—Ludmán Eszter, Tarnóczy Pál—Volf Mihály, Rézvovics Abraham—Einhorn Gizella.

Kaba új református papjának: Barabás Samu menekült erdélyi esperesnek ánnepélyes beiktatása május 8-án lesz. Az ünnepségen a Tével is résztvesz, hogy tisztességben részesítse a területi épség lánglelkű apostolát.

Cseke Sándor gyászja. Nagyváradon halt meg **Réthy** Sándor, a nagyváradai róm. kath. káptalan főintézője, aki csaknem egy fél-századon át állott a káptalan szolgálatában. Utolsó kívánsága az volt, hogy holttestét szállítsák át a megszállt területről, hogy szabad magyar földben pihenhessen. Az elhunytban **Réthy** Sándor, a miképecsi káptalani uradalom főintézője édes atyját vesztette el, **Cseke** Sándor, Hajdúvármegye árvaszéki elnöke pedig apóstát gyászolja.

Különös betörés. Rejtélyesnek látszó betörésről tett feljelentést tegnap **Urbanovics** Miksa Piac-utcai kereskedő a rendőrségen, ahol elmondotta, hogy kedd estéről szerdára virradó éjszaka az üzletében levő Wertheim szekrényből eddig teljesen ismeretlen egyén anélkül, hogy üzletét, vagy magát a Wertheim-szekrényt feltörte volna, egy darab 1000 koronás bankjegyet lopott ki. A rendőrség erőlyesen nyomoz a furfangos tolvaj után.

Az erzsébetfalvai gyilkosság harmadik halottja. **Koacs** Károly gépiakatos, akire tegnap az erzsébetfalvai menekülő gyilkos, mikor elakarta fogni, revolveréből rálőtt, ma meghalt a kórházban. Kovács már a harmadik áldozata a gyilkosnak.

Vasárnap temetik a német császárnét. **Augusta Viktória** német császárné holttestét. Ki hétfőn hosszas betegeskedés után hunyt el 64 éves korában a hollandiai Doornban, tegnap szentelték be a holland kormány képviselőjének jelenlétében a doorni kastélyban. A holttestet azután Potsdamba szállították, hol vasárnap délelőtt fogják az ótemplom sírboltjában örök nyugalomra helyezni. A Hohenzollern-család kívánságára minden feltűnő ceremóniát mellőznek és a gyászszertartáshoz csak kevés számban bocsájtanak ki belépőjegyeket. Potsdamban az összes épületek félgyszabban vannak. Az elhunyt kívánságához képest az Ó-templom sírboltjába fogják átszállítani a nemrégén öngyilkossá lett Joachim herceg földi maradványait is.

Adományok Fenyus Zoltán mulábara. A tegnapi napon a *Hajdúföld* által megindított nemes célra a következő adományt kaptuk: **Aberle** Raimund 50 korona. Eddigi gyűjtésünk ezzel 1729 koronára emelkedett... Bizony még mindig nagyon messze vagyunk az 5000 koronától!

Mitrovics az Irodalomtörténeli Társaságban. A debreceni tudományegyetem kitűnő tanára: dr. **Mitrovics** Gyula a Magyar Irodalomtörténeli Társaság fölkérésére Budapestre utazott s az Akadémia heti felolvasó termében tartott ülésében esztétikai kérdésekről értekezett, főleg behatóan foglalkozott azzal a romboló hatással, amit az erkölcsi, társadalmi destrukció gyakorolt az irodalomra. Az előkelő közönség hálásan fogadta a kiváló tudós fejtegetéseit.

Pénzügyi és vármegyei nyugdíjasok figyelmébe. Alulírott hivatal, felhívja a pénzügyi és vármegyei nyugdíjasokat, hogy kedvezményes facilitációs igazolványaikkal az elmaradt fa készpénz megtérítésének kiutalhatása végett sürgősen jelentkezzenek. A debreceni m. kir. Pénzügyigazgatóság m. r. számvevőség.

Megint szabad a vásár a husipar terén

Az árvizsgáló bizottság, látván, hogy a közönség husszükséglete az utóbbi napokban csorbát szenvedett, a mindennemű husneműek és hústermékekre vonatkozó árszabályozó rendelkezését 1921 évi április hó 14-től kezdődőleg *próbaképp* felfüggeszti. — Kötelesek a hentes és mészáros mesterek az üzletükben kiszolgáltattott minden eikről *árjegyeket állandóan kifüggeszve tartani*. Az árkiértékelésnél a bekerülési árat, rezszi-költségüket és a tisztességes hasznot számíthatják fel. A bizottság úgy az állópiacot, mint az iparosok üzleteit állandóan *ellenőriztetni fogja*, s amennyiben arról győződnék meg, hogy a megengedettnél magasabb árat számítanak fel az illető iparosok, a *bűnvádi eljárás* megindítása iránt haladéktalanul intézkedni fog.

Árvizsgáló bizottság.

Amilyen örömmel üdvözlöttük rövid idővel ezelőtt az árvizsgáló bizottságnak a fogyasztók érdekeit figyelembe vevő ármérséklő intézkedéseit, épügy most sem akarjuk elhallgatni megjegyzéseinket.

Ez a hivatalos hirdetés a husiparosok győzelmét és a fogyasztó nagyközönség vereségét jelenti abban a folytonos küzdelemben, amit a telhetetlen kapzsiság folytat a megélhetés nehéz küzdelmében elesigázott áldozat ellen.

Véleményünk szerint nagyon hamar feladta az árvizsgáló bizottság a közönség védelmét. A fogyasztó közönség most már segítsen magán úgy, ahogy tud. Ha egyáltalában lehetne nálunk közszellemről beszélni, akkor a küzdelem kimenetele egy percig se volna kétséges. Amerikában a ruházati cikkek árának a tulságos fellajtasát a közönség egy-kettőre letörte. Itt sem kellene egyéb, mint a közönség kemény elhatározása, hogy mindaddig, míg a tulszott árak grasszálnak, erősen mérsékeli a hufogyasztást. De persze, a mi társadalmunkban ez csaknem lehetetlen. Ahol a meztelen nyomor mellett ott van a tobzódó jólét, mely a háborus konjunkturán felgazdagodva, faldoklásig zabálhatja az élet javait, ott vannak a papirostalpu bakkancs-szállítók, a hadimilliomosok, a fánecs zsidók, siberék és valutaspekulánsok, akiknek semmi se drága.

Ilyen körülmények között nyomatékosan kell kérnünk a hatóságokat s elsősorban a rendőrséget, hogy siessen a közönség védelmére, kutassa fel az árszabályozásideje alatt felhalmozott készleteket gondoskodjék arról, hogy más vidékekről idejövő üzerek ne szállíthassák el azt, amire itt szüksége van a fogyasztásnak, és végül, hogy állandóan tartsa szemmel és kiméletlenül törje le a tisztességes polgári haszonnal meg nem elégedő kapzsi nyereségvágyat.

Panaszos levél. A városi tanácsnak érdekes levelet hozott a tegnapi posta. A fűdöbaj, a nagy por, általában a város rendészet szempontjából akar reformálni az egyszerű levél író, nyárs polgár, aki írásáról itélve a hasa halmán kívülről, a levél tartalmát itélve pedig a basa halmán belülről való lehet. Ime a levél:

"Tekintetes Tanács! Kérem tegyenek már valamit a rettenetes por ellen. Március hóban a halálozási anyakönyv tanúsága szerint az elhaltak legnagyobb része tüdőveszben pusztult el; hiszen nem lehet semmibe venni 100 ezer ember egészségét; nem elég ha az ülésen a tisztí főorvos bejelenti, hogy porfelhőben van a város, tenni kell valamit sürgősen. Ma-holnap nem lehet az utcára menni a por miatt. Er e cél a semmi költségtől nem lehet vissza riadni. Padokat kérünk a fűtcai és szentanna-u cai fasorokba. Furcsa, hogy még illemhelyek sincsenek ilyen nagy városban!"

Ugy tudjuk a padok dolgában intézkedés történt máris, azonban a por ellen csak a jó Isten tehet egy áldásos és nagyon ránk férő esővel. Hogy a nyáron mi lesz, még nem tudni. Valószínűleg az idén se locsolják az utakat éppen úgy, mint a múlt nyáron.

Házasságkötések. Vassermann Herman—Steiner Margit, Klein Miklós Bergsmann Janka.

Lótartó gazdáink figyelmét felhívjuk arra, hogy a m. kir. budapesti lovató bizottság, a hadsereg részére 4 évet betöltött, háttalónak alkalmas lovakat vásárol, a napiárnak megfelelő legjobb árban. Akinek ilyen lova van, jelentse be a debreceni gazdasági egyesület titkári hivatalában (Piac-utca 61. sz.)

A debreceni gazdasági egyesület választmányi ülését szombaton, április hó 16-án délután 4 órakor tartja a Polgári és gazdakör helyiségében.

Halálozások. Leiter Ferenc 75 éves, Kiss Sándor 1 hónapos, Biro Mihály 4 éves, Kolb János 65 éves, Szentéteri Margit 18 napos, Jambor Sára 80 éves, Csomba Erzsébet 4 éves, öz. Pócsi Józsefné Kovacs Julianna 65 éves, Barna Sándor 1 napos, Vadász Veronka 24 éves, Egri József 17 éves, Nagy Ferenc 77 éves, Lajner Katalin 74 éves, öz. Pankotai Józsefné Kovacs Julianna 65 éves, Balogh Irén 1 éves, öz. Szőke Ferencné Horváth Julianna 86 éves.

Kiss Ferencz női szabó a Molnár Ferencz-cég volt szabásza Debreczen, Piac-utca 56. szám. Urhölgyek szives figyelmébe! Van szerencsém értesíteni az urhölgyeket, hogy varrodámban úgy angol, mint francia ruhák, kosztümök, felöltők és minden e szakmába vágó munkák legizlésesebben készülnek. Szakszerű szabászatot is tanítok.

Színház után irány — Buzás!

A kormányválság

Bud-pest, ápr. 13. Az „Ul Nemzedék” úgy értesül, hogy **Teleki** Pál gróf miniszterelnök tegnap este megjelent a Várban a Kormányzóknál és *benyújtotta lemondását*. — Egy másik déli lap értesülése szerint a már elintéztnek látszó politikai válságban új nehézségek támadtak. Délelőtt az a hír terjedt el, hogy az egész kormány lemond, sőt **Teleki** már be is adta lemondását. Ezt a hírt a miniszterelnök környezete megcáfolta. Délelőtt miniszterközi értekezlet volt, amelyen a belügyi tárca kérdését tárgyalták meg. A nehézségek miatt a nemzetgyűlés valószínűleg csak szombaton, vagy esetleg hétfőn ül össze. Grátz Gusztáv külügyminiszter távozásába már a keresztényen pártban is belenyugodtak.

A tőzsde

Budapest, április 13. (Nemz. St. t. jel.) A valutapiac ma szilárdan indult, de a realizáció következtében csökkentek az árfolyamok: Dollár 267—61, lei 448—33, szokol 390, osztrák korona 0.48—48¹/₂, lengyel marka 0.35—36 **Zürich, magyar korona 2.17¹/₂ (megnyitás.)**

Dollárt és más idegen pénzt, aranyat, ezüstöt legeslegárágábban vessz **Simon György** DEBRECZEN, Kossuth-u. 11.

Különlegességek a legolcsóbb napi árakon
friss pörkölt kávék, a híres „Mágnás keverék” saját tea keverékek, csokoládék, kakao, saját töltésű borok, rumok, likőrök, málnaszörp, cukorkák, konzervek, fűszerek. **ME NL GYULA** hávéhozatali r.-t. fiókja Debreczen, Piac-u. 59.

SZÍNHÁZ.

* A legelterjedtebb és legjobb színházi hetilap a Családi Kör, minden vasárnap megjelenik és mindenütt 5 K-ért kapható.

Színházak és mozgószínházak közleményei:

* Csütörtökön A. börtönben A buta ember meg. Tisztviselő est.

* Vörösbogy (Starfilm) Moly Tamás kalandor regénye filmen 5 felvonásban, főszereplők Lóth Ula és Csontos Gyula. Bemutatja ma az Apollo.

* Filmkirálynő dráma 5 felvonásban a főszerepben Fabienne Fabrège és a Nőgyűlölő Teddy című vígjátékot mutatja be ma az Uránia.

* Előzetes jelentés. A négy ördög disz-előadása, cirkuszdráma filmen 6 felvonásban az Apollo hétfői szenzációja.

**HATÓSÁGILAG TÁMOGATOTT
NÉPRUHÁZATI CIKKEK
KIÁRUSÍTÁSA SIMONFF U. 2.**

(városi bérház, volt lístiroda helyiségben.)

KIÁRUSÍTÁSRA KERÜLNEK:

Munkás bakancsok,
Női és gyermekcipők,
Fustján, stux bricsesz és pantalló nadrágok,
Férfi és női fehérneműk,
Kanavaszok, sephírek,
Férfi ruha fustján és zeig szövetek

A LEGOLCSÓBB ÁRAK MELLETT.

Művészet.

Kürthy Zoltán orgonahangversenye
(Április 12-én a Kossuth-u. ref. templomban)

Az orgonából megindul a hangok áradata: ünneplés hangfelhők gomolyognak elő, elsötétülnek szivárvány színekben pompáznak, valami belső világozástól izzani kezdenek. Ez Bach, az egyetlen (dur toccata és fuga). Egbe vágó sóvárgás hangzik fel: Bachmann imádsága, egy félig askéta, félig modern lélek szólal meg: ez Liszt: egyszer a tavasz leheltette ruhát be a templom boltíve alá, ez a Guilmant Pastoralja, máskor valami kedves pajánság derülje árad szét. Bossi Schergoja terjeszti. Egyik-másik darabot már hallottuk éppen ezen az orgonán is, kiváló tolmácsolásban s mégis most újnak tetszik, valamennyin ott van az egyéni és új varázsa és elől az az érzés, melyet semmiféle mesterkedés se tud kicsikarni, de ha megvan, mert magától támad, akkor ellenállhatatlanul megnyilatkozik, hogy itt valami nem közönséges, valami rendkívüli zenei tehetséggel állunk szemben. Elárulta a szemek csillogása, a tesztüen figyelő tekintet. Akik fenn voltak az orgonánál, csodálkozva beszélték hogy a művész könyv nélkül játszotta végig hatalmas programját, amit a legnagyobb művészek-től is ritkán lehet látni s hogy maga „regisztrálta” magát, vagyis illesztette be a regisztereket. Akik ezt az orgonát ismerik, azt említették csodálkozva, hogy annyit tudott „kihozni” belőle, mikor pedig a közönség meglátta a művészt, még nagy-bbra nőtt elragadtatása: ez a lányos arcu ifjú uralkodik így ezen a természetesség-hangszerezen? Csak aztán eszmélünk rá, hogy ez az ifjú már 10 éves korában uralkodott a budapesti zeneakadémia pártatlan orgonáján és egy Szendy, Kubay, Antalffy-Zsirus es ezekhez hasonlók bámulták játékat úgy, mint mi tegnap, úgy, ahogy a zseniális kiváltságosokat szokták.

Külön kell megemlékeznünk egy darabjáról, mert ezt zeneszerzői minőségben mutatta be a művészt, akinek három akadémiai diplomája közül egyik éppen a zeneszerzésből való. Ha a zene nyelvérol a szó nyelvére fordítjuk ezt a (A mol) Passacagliát, azt kell mondanunk, hogy egy gyermekileg tiszta lelek, vágódása van benne — ugyan hová? Éppen ebbe a tiszta világba, amelyen kívül semmit sem ismer, nem is ismerhet, mert az ő világa éppen csak ez. Felépítése azt mutatja, hogy a legnagyobb mesterüktől megtanulta a hódolatteljes engedelmességet a tematikus szerkesztés törvényei után, sehol semmi titánkodás, hanem komoly elmélyedés a témákba, persze, ezekbe azért mélyedhetett el, mert tartalmasak, mert mélyről fakadnak, ahol a zene az abszolút ur.

Mind ezek ösmérése, az előadó és a zeneszerző művészen egy új istenáldotta magyar tehetséget ismertünk meg. Öszinte örömmel jegyezzük meg ezt a dátum: s kísérik figyelemmel a ünemén es tehetség jövő pályáját, melyből szegény magyar nemzetünk jövőjére sokat remélünk. Orgonahangversenye után még fokozottabban kell, hogy érdekeljen mai csütörtöki zenedei hegedűhangversenye, arról inkább, mert akik hallották már játszani, azt mondják, hogy rendkívüli zeneisége még magával ragadóbban nyilatkozik meg a hegedűn. Nem is csoda, hiszen közvetlenebbül szólal meg rajta keresztül a lélek. Olvasóink figyelmét mi is különösen felhívjuk rá.

Nyomatott a lapkiadó Magyar Nemzeti Könyv- és Lapkiadóvállalat nyomdájában Debreczen, Ferencz József-ut 59.

SPORT.

A magyar válogatott csapat Debreczenben.

Ritka sportélvezetben lesz része Debreczennek április 24-én, vasárnap. Ugyanakkor, míg Bécsben a magyar válogatott az osztrák válogatottal küzd, Budapest másik 11 legjobb válogatott embere Debreczenben a kerület válogatott csapatával mér össze erejét. A Debreczenbe jövő válogatott csapat még nincs összeállítva, de előreláthatólag számos hírneves játékos foglal helyet majd benne. A mérkőzés az Ügetőteri pályán lesz. A helyarákat mérsékelt-n felemelték ez alkalomból. A nagy érdeklődésre való tekintettel ajánlatos a jegyelővétel. Ugyanakkor a Kerület a vendégeket tiszteletre nagy bált rendez az Arany Bica dísztermében. Az előkészítő munkálatait az összes debreczeni egyesületekből alakított rendezőbizottság végzi, így az estély sikere biztosítva van.

A Debreczeni Máv. Testgyakorlók Köre felhívja footballszakosztályának összes tagját, hogy csütörtökön délután 6 órakor az állomás 1. osztályu várótermében jelenjenek meg.

Uj játékos a DEAC-ban. A kerület leigazolta a DEAC részére Erdélyi hatvédel, aki már a fővárosi VII. ker. RC elleni mérkőzésen játszott az egyetemi csapatban s biztos szerzésével és hatalmas felszabadító rugáisaival elsőrendi kvalitásokat arult el. Erdélyi már vasárnap játszik a DEAC-ban a Vasutasok elleni bajnoki mérkőzésen.

DEAC-DVSC. Az első helyen álló két csapat találkozására napról napra nagyobb érdeklődés nyilvánul meg. Az ösz találkozás alkalmával a Vasutasok győztek, de meglehetősen irreális körülmények között. Most az elsőség kérd se forog kockán. A mérkőzés az Ügetőteri pályán lesz.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ Felmentették a gróf Tisza vagyon állítólagos kommunizálóját. Az első forradalom idején a geszti csendőrsőrn I. M. csendőrtiszt-helyettes teljesített, mint őrsparancsnok szolgálatot. A forradalom kitörése után az ottani eszecsélék Kósa Mihály directoriumi tag vezetésével, ki a Tisza család kocsisa volt, nap-nap után megjelent a kastélyban és szociá-

lizálás címe alatt elvittek onnan hol értékes fegyvereket, hol cukrot, hol lisztet, majd a gazdasági gépeket irták össze. A kastélyban járó „szociálizálók” között megjelent a csendőrtiszt-helyettes is és ebből kifolyólag a csendőrgyűlés-ség vádat emelt ellene őrszolgálati kötelesség megsértése, közszend és rend elleni vétség, zsarolás, függelem sértés, felségárulás és hivatali vagy közszolgálati hatalommal való visszaélés miatt. Ebben az ügyben tegnap folyt le a tárgyalás a debreceni katonai törvényszék előtt. A tárgyalást Mányó Márton hadbíró százados vezette, elnök Zivuska Ferenc alezredes volt. A vádat dr. Fullajt r Gyula hadbíró százados, csendőrgyűlés képviselte, míg a védelmet dr. Pórszász Károly ügyvéd, katonai védő látta el. A katonai törvényszék ezen a tárgyaláson tanúként hallgatta ki ifj. gróf Tisza Istvánt és gróf Tisza Györgyöt, Töplert a Tisza család jószágigazgatóját és még számos tanut. Az ügyész a függelem sértésre vonatkozó vádat elejtette, míg a többit fentartotta és kérte vádlott megbüntetését. Védő nem látta beigazoltnak a vádat és felmentést kért. A haditörvényszék vállolta a vád alól teljesen felmentette, mert szintén nem látta bebizonyítva a vádat.

DEBRECENI Kalapgyár
SZELL ÉS KÖSA
Női és férfi kalap megrendelések és javítások gyorsan és pontosan készítenek
PIAC-U. 63. SZ

Apró hirdetések.

Kerítésfonatok
huzal szeg,
metsző olló,
napi áron kaphatók
Sesztina Lajos
vasüzletében.

Aranyal
mindente ezüstöt briliánsot, gyöngyöt vesz — Steiner Mihály Hatvan-u. 2. szám. I. emelet.

6 os dobtengeiy
rész csapatvakkal eladó. Csép est vállalatok Ebert, Vargakert K. Tóth-utca 5.

Kikancsok
felvételnek fix fizetéssel és jutalékkal a kiadóhivatalunkban

5000 K
jutalmat adok annak, aki 3 szoba, konyha, de legalább 2 szoba, konyha és mellékhelyiségből álló intelligens családnak való lakásiszerez. Cim a kiadóhivatalban.

Munkáslányok
felvételnek a Török pezsgőgyárban.

Tőke erős
gyógy-zerész részére gyógyszeriar eladó. „Biztos jövő” jellegre ajánlatokat a kiadó továbbít.

Házhelyek
eladók a vágóhid mellett villamos és kőut mentén, Bihari utcán 200-300 négyszögöl területre felosztva, amelyeken azonnal építkezni lehet, építkezésig pedig veteményezésre is alkalmas. Érdeklődők jelentkezhetnek Gazdák Bankja, Kossuth-u. 17. szám.

Uj kalapszalonn!
Divatos kalapok és átalakítások legolcsóbb árban készítenek
Maményi és Kapros
Kalapszalonn és női divatterem
Miklós utca 1. szám. I. emelet.

Lapkihordó asszonyok
felvételnek lapunk kiadóhivatalában
Piacz-utca 59. szám alatt

Koros Sándor
Férfi-szabó hatáteleben Piac-u. 60.
Saját készítésű elegáns férfi öltönyök kaphatók.

Tűzifa
azonnali szállításra kapható:
1 mázsa hasáb telepen 150 K
1 „ aprított fa 165 K
1 „ „ tuskó 135 K
aprított fa és tuskó házhoz
0-0 szállítva értendő. 0-0
Polyánszky Orest, tűzifa és szénkereskedő. Telefon 181.

Bélyeggyár és védőinjezet
P-UIÓ 1.
Batthyányi-utca 22.
Telefon 1365.

Forgács István
műorás
Bádogos-u

Kövary és Altmann
szűcsök, Piac 42. Pannónia épület.
Bármilyen szakmába vágó munkákat pontosan és jutányosan készítenek.

Maga hamis Benedikt Jenő
fogért, aranyért, briliánsért a legmagasabb napi árat kaphatja
ujjonnan berendezett aranyműves és ékszerész üzletében Piac 72.

Forgács árverés
Folyó hó 14-én, csütörtökön délután 4 órakor eprest ertí faraktárban (Colónia mellett)
forgács
waggon teleekben nyilvános árverésen eladotnak.
ERDŐHIVATAL.

LEVÉLBÉLYEGEK
Debreceni, Nagyvárad, Arad és Szegedi román bélyegeket a legnagyobb áron és mennyiségben vásárolk. Ajánlatok ár megjelöléssel Weisz A b. jegykereskedése Wien I. Ad ergasse 8

PÉNTEKTŐL
kezdve ismét kapható friss hortobágyi
HAL
Egyhaztér 6. sz alatt.